

پرسش

ضمیمه فناوری و نوآوری روزنامه جام جم
دوشنبه: ۲۹ مرداد ۱۴۰۳

۲۱

نگاهی به روند طی شده در چهار دوره معاونت علمی و فناوری و بررسی هدف گذاری های دوره جدید

توسعه زیست بوم دانش بنیان در ایستگاه پنجم

۴۱

اتحاد پهباد و پشه آندس مسلح در برابر تنگی

۷۱

محروریت زدایی بانسخته فناوری

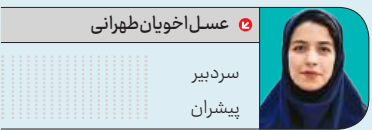

۳۱

مهر اصالت دانش بنیان هابر مواد غذایی

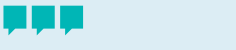
۲۱

سردبیر
پیشران

از سال دوم دولت نهم، با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی عنوان جدیدی به مجموعه نهاد ریاست جمهوری تحت عنوان معاون علمی و فناوری رئیس جمهور اضافه شد. رفته‌رفته با روشن شدن مأموریت‌های اختصاصی این نهاد و تفکیک شدن وظایفش از سایر وزارتخانه‌ها به‌ویژه وزارت علوم، از سال ۱۳۸۷ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور چارت سازمانی معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور را تصویب کرد و از آن پس به‌عنوان نهادی ثابت ذیل ریاست جمهوری مشغول فعالیت است.

در طول این سال‌ها چهار معاون علمی و فناوری هدایت سکان این نهاد را برعهده گرفته بودند و حالا با آغاز فعالیت دولت چهاردهم، دکتر حسین افشین، استاد تمام مهندسی مکانیک دانشگاه شریف به‌عنوان پنجمین معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان قرار است این نهال جوان را پربارتر کند. در این گزارش نگاهی به روند طی شده فعالیت معاونت علمی در طول این سال‌ها و اهداف مطرح شده معاون علمی و فناوری پنجم برای ادامه این مسیر داشته‌ایم.

شاید مهم‌ترین اقدامات صورت گرفته در دو دوره اول معاونت علمی یعنی دوره معاونت دکتر صادقی واعظ‌زاده و دکتر نسرین سلطانتخواه در دولت نهم و دهم را بتوان شکل‌گیری و ایجاد ماهیت مستقل برای معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور دانست. این نهاد که در سال‌های ابتدایی به‌دلیل مشخص نبودن دقیق محدوده فعالیت‌ها و تفکیک وظایفش نسبت به سایر نهادها و وزارتخانه‌های مرتبط با حوزه علم و فناوری با انتقادهایی همراه بود، رفته‌رفته محدوده مشخصی برای فعالیت در زمینه توسعه علم و فناوری به‌عنوان حلقه رابط دانش و صنعت برای خود تعریف کرد.

قانونی برای حمایت از مفهوم دانش‌بنیان

از جمله مهم‌ترین اقدامات در دوره دوم معاونت علمی، تصویب قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات بود. این قانون مشتمل بر ۱۳ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ۵ آبان ۱۳۸۹ به منظور شکل‌گیری و توسعه مفهوم دانش‌بنیان در کشور و دستیابی به اقتصاد دانش‌بنیان به تصویب مجلس رسید و پس از تأیید شورای نگهبان در تاریخ ۳۰ آبان ۱۳۸۹ جهت اجرا به دولت دهم ابلاغ شد. با تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی و دستورالعمل‌های این قانون، مفهوم جدیدی به نام شرکت‌های دانش‌بنیان به صورت جدی‌تری در کشور مطرح شد؛ شرکت‌هایی که عمدتاً بر مبنای ایده و نوآوری پژوهشگران و نخبگان کشور در مسیر حل مشکل یا پاسخ به نیازی شکل می‌گرفتند و انگیزه جدیدی برای کارآفرینی، ایجاد اشتغال و اثرگذاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و نیروهای متخصص در کشور بودند.

این قانون نقش موثری در شکل دهی زیربنای زیست‌بوم فناوری و نوآوری کشور داشت و بخش عمده

نگاهی به روند طی شده در چهار دوره معاونت علمی و فناوری

توسعه زیست‌بوم دانش‌بنیان

مختلفی وارد عمل شدند و با شناسایی نیازها در هر حوزه زمینه‌ای برای پاسخ به آن نیاز پیدا کردند. در این دوره با توجه به وضع تحریم‌ها علیه کشور، شرکت‌های دانش‌بنیان به نقطه قوتی برای حل معضلات و نیازها تبدیل شدند و در خودکفایی کشور در حوزه‌های مختلف از جمله تجهیزات پزشکی و دارویی، صنعت نفت، مواد برق و الکترونیک و... نقش ایفا کردند. در همین دوران شاهد همه‌گیری کووید - ۱۹ در دنیا بودیم که با حضور به‌موقع دانش‌بنیان‌ها در عرصه عمل، کشور در حوزه‌های مختلف از جمله دستگاه‌های تنفسی، ماسک‌های تنفسی، مواد ضد عفونی‌کننده، دارو و واکسن نسبت به سایر کشورها با بحران‌های کمتری روبه‌رو شد و حتی در بعضی موارد مازاد تولید به سایر کشورها صادر شد.

تلاش‌های موثر برای بازگشت نخبگان به کشور و به‌کارگیری آنها در حوزه‌های مختلف، از دیگر دستاوردهای این دوره بوده است. دکتر ستاری همواره بر اهمیت تغییر فرهنگ خام‌فروشی و اقتصاد نفتی به سمت تولید از مسیر پیشرفت علم و فناوری در کشور تأکید داشت.

تولد زیست‌بوم خلاق

از دیگر مفاهیمی که حاصل فعالیت‌های دوره سوم معاونت علمی است، شکل‌گیری زیست‌بوم خلاق بوده که در این دوره تلاش شد از ظرفیت سایر حوزه‌های خلاقانه و نوآورانه‌ای که پیش از سرانجام با پیگیری‌های معاون علمی و فناوری و

این براساس تعریف قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان نمی‌توانستند مورد حمایت معاونت علمی و فناوری قرار بگیرند، استفاده شود. در پایان دوره سوم ۱۶۰۰ شرکت خلاق و ۷۶ خانه خلاق در سراسر کشور مشغول فعالیت شده بودند. در سال ۱۴۰۱ در پی نامه معاون علمی و فناوری رئیس جمهور به رهبر معظم انقلاب و درخواست برای همسو شدن سه قوه و نهاد‌های حاکمیت برای «توسعه صنایع و شرکت‌های خلاق» در جهت تحقق شعار سال ۱۴۰۱ «سال تولید؛ دانش‌بنیان، اشتغال‌آفرین» مقام معظم رهبری در هاشم این نامه مرقوم کردند: «به مسئولان ذی‌ربط در این باره تأکید شود». این موضوع موجب حمایت گسترده‌تری در راستای فعالیت‌های شرکت‌های خلاق در کشور شد.

قانونی برای جهش تولید دانش‌بنیان

پس از گذشت یک دهه از فعالیت‌های زیست‌بوم نوآوری و فناوری کشور و همان‌طور که اشاره شد، رشد و بزرگ‌شدن شرکت‌های دانش‌بنیان در کشور، نیاز بود الزامات قانونی جدیدی متناسب با اقتضانات روز فعالان این زیست‌بوم به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. تصویب «قانون جهش تولید دانش‌بنیان» را شاید بتوان از مهم‌ترین دستاوردهای دوره سوم معاونت علمی برشمرد که پس از کنش و قوس‌های فراوان در دولت دوازدهم، سایر حوزه‌های خلاقانه و نوآورانه‌ای که پیش از

و بررسی هدف‌گذاری‌های دوره جدید

در ایستگاه پنجم

شخص رئیس‌جمهور در نهایت در دولت سیزدهم به تصویب مجلس و تأیید شورای نگهبان رسید. تصویب این قانون ظرفیت‌های جدیدی را برای حمایت از زیست‌بوم نوآوری و فناوری کشور فراهم کرد تا زمینه رشد اقتصاد دانش‌بنیان کشور فراهم شود.

دوره چهارم؛ تمرکز بر توسعه اقتصاد دانش‌بنیان

در دوره چهارم معاونت علمی و فناوری، با توجه به این‌که زیست‌بوم نوآوری و فناوری کشور به بلوغ نسبی رسیده بود، تمرکز اصلی دکتر دهقانی و فیروزآبادی بر افزایش بازدهی اقتصادی این زیست‌بوم و تحقق آنچه اقتصاد دانش‌بنیان تعبیر می‌شود، بود. در سال‌های اخیر رهبر معظم انقلاب بارها در بیاناتشان بر افزایش سهم اقتصاد دانش‌بنیان در تولید ناخالص داخلی تأکید داشتند و حتی در نام‌گذاری سال‌ها نیز به‌طور مؤکد بر رشد این مفهوم در کشور اشاره کرده‌اند. به همین خاطر نحوه سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های معاونت علمی و فناوری در دوره چهارم بیش از ادوار گذشته بر رشد اقتصاد دانش‌بنیان متمرکز شد؛ تا جایی‌که عنوان این نهاد به «معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان» نیز تغییر کرد. همچنین با تغییر نظام ارزیابی شرکت‌های دانش‌بنیان، علاوه بر سطح فناوری که به‌عنوان تنها شاخص ارزیابی در گذشته مورد توجه قرار می‌گرفت، سایر شاخص‌های رشد از جمله میزان فروش در دسته‌بندی شرکت‌ها لحاظ شد و شرکت‌ها به جای تولیدی و نوپا به سه دسته نوپا، فناوری و نوآور تقسیم‌بندی شدند.

عکس: مصطفی‌ضیاءنیا

درخواست شرکت‌ها مورد تأیید قرار گرفته است. چنین حمایتی علاوه بر افزایش شاخص شدت تحقیق و توسعه در کشور و کمک به توسعه و پیشرفت فناوری می‌تواند در افزایش کارآمدی و بازدهی اقتصادی شرکت‌های فعال در این حوزه بسیار اثرگذار باشد.

رونمایی از غزال‌های فناوری

در ابتدای دوره چهارم معاونت علمی و فناوری، دکتر دهقانی تأکید ویژه‌ای بر تشکیل یونیورن‌ها در فضای زیست‌بوم فناوری و نوآوری کشور برای رشد و رونق بهتر این زیست‌بوم داشت. در راستای عملیاتی کردن این ایده متناسب با شرایط کنونی کشور، در این دوره از مفهوم غزال‌های جدیدی به نام غزال‌های فناوری رونمایی شد. غزال‌های فناوری، شرکت‌هایی شاخص در زیست‌بوم دانش‌بنیان هستند که به‌حدی از رشد و توسعه و فروش دست‌یافته‌اند که می‌توان آنها را به‌عنوان شرکت‌های برتر معرفی و الگو قرار داد.

در این راستا در ماه‌های گذشته شاهد اعطای نشان غزال فناوری به ۱۲ شرکت دانش‌بنیان فناور بودیم که با حمایت‌های ویژه‌تری قرار است نقش‌آفرینی پررنگ‌تری در اجرای طرح‌های کلان ملی ایفا کنند.

دوره پنجم معاونت بال پرواز وزارتخانه‌های دولت

با شروع فعالیت دولت چهاردهم، حالا سکان هدایت مهم‌ترین نهاد و متولی زیست‌بوم دانش‌بنیان کشور در دست دکتر حسین افشین قرار گرفته است. او که تا پیش از این ریاست پژوهشکده علوم و فناوری‌های انرژی، آب و محیط‌زیست، دانشگاه صنعتی شریف و ریاست مرکز تحقیقات علوم کرایجنیک دانشگاه صنعتی شریف را در کارنامه خود دارد، حالا میراث‌دار نهادی است که در طول عمر قریب به دو دهه‌ای خود به خوبی توانسته اثرگذار و امیدآفرین باشد. معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس‌جمهور در جلسه معارفه خود با اعلام این‌که باید بخشی از تمرکز معاونت علمی حتماً به بخش دانش‌آموزی اختصاص یابد، تصریح کرد؛ معتقدم دانش‌آموزان، موتور پیشران نیروی انسانی هستند و توسعه کشور از بخش دانش‌آموزی می‌گذرد؛ خلاقیت از کودکی رشد می‌یابد و باید به این بخش توجه ویژه‌ای شود. معاون علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان رئیس‌جمهور با اشاره به این‌که معاونت علمی چه در دوران آقای دکتر ستاری و چه دوره دکتر دهقانی هیچ‌وقت وارد مزارعات سیاسی نشد، افزود: هر کسی در این موقعیت قرار می‌گیرد باید همین اصل را حفظ کند. من خوشحال هستم زمانی معاونت علمی را تحویل می‌گیرم که به بلوغ خود رسیده است و اگر در دوره بنده پیشرفتی صورت گرفت به همین دلیل بوده و اگر چنین نشد، قطعاً، بنده مقصر هستم.

دکتر افشین با بیان این‌که سیاست وی این است که معاونت علمی حتی‌الامکان در هیچ جا تصدیگری نکند و این مجموعه صرفاً کارمند زیست‌بوم نوآوری کشور خواهد بود، خاطر‌نشان کرد؛ در جلسه‌ای که در خدمت رئیس‌جمهور بودم به بنده تأکید کردند که نگاه فراتری به معاونت علمی داشته و معاونت را بال پرواز وزارتخانه‌های دولت، اتاق فکر دولت و پیگیر فناوری می‌دانند که امیدوارم معاونت علمی نیز با قدرت در این مسیر حرکت کند. امید است که این مسیر در حال رشد و شکوفایی در دوره پنجم با برنامه‌ها و تفکرات جدید شتاب بیشتری به سوی نمردهی، ملموس شدن هرچه بیشتر محصولات دانش‌بنیان در رفع نیازهای جامعه و ارتقای سهم اقتصاد دانش‌بنیان در تولید ناخالص داخلی باشد.

پرونده ویژه

دکتر افشین
معتقدم دانش‌آموزان موتور پیشران نیروی انسانی هستند و توسعه کشور از بخش دانش‌آموزی می‌گذرد؛ خلاقیت از کودکی رشد می‌یابد و باید به این بخش توجه ویژه‌ای شود خوشحال هستم زمانی معاونت علمی را تحویل می‌گیرم که به بلوغ خود رسیده است و اگر در دوره بنده پیشرفتی صورت گرفت به همین دلیل بوده و اگر چنین نشد قطعاً بنده مقصر هستم

مروری بر تورهای فناورانه معاونت علمی برای اصحاب رسانه به مناسبت روز خبرنگار

سفر رسانه در ایران دانش بنیان

استان مازندران، اصفهان، استان فارس، استان البرز و تهران برگزار شده است و فرصت تهیه گزارش‌های ملموس‌تری از دستاوردهای این زیست‌بوم برای خبرنگاران رسانه‌های مختلف کشور فراهم شده است.

شکل گرفته است. هدف از این تورها آشنایی نزدیک اهالی رسانه با دستاوردهای این حوزه و فراهم کردن امکان تهیه گزارش‌های میدانی از شرکت‌ها و پروژه‌های مهم دانش بنیان و خلاق کشور است. در این مدت تاکنون ۷ تور به مقصد کاشان،

از سال گذشته تاکنون رویداد جدیدی در جهت افزایش ارتباط اهالی رسانه با زیست‌بوم علم و فناوری تحت عنوان تورهای فناورانه در مرکز ارتباطات و اطلاع‌رسانی معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری

کاشان (شهریور ۱۴۰۲)

تهران (مهر ۱۴۰۲)

مازندران (آبان ۱۴۰۲)

البرز (آبان ۱۴۰۲)

اصفهان (اسفند ۱۴۰۲)

فارس (اردیبهشت ۱۴۰۳)

تهران (خرداد ۱۴۰۳)

فرودگاه بین‌المللی پیام
از شرکت‌های دانش بنیان صنعتی و فناوری واقع در منطقه ویژه اقتصادی پیام
شرکت بزرگ مادیران
شرکت تولید و تجهیز پاسارگاد
گروه تولیدی تجاری تولیدی بلووم
مجموعه گلدکیش
شرکت دانش بنیان پمپ صنعتی بین‌الملل نفت

شرکت پنتر
شرکت وتکو
هوا فشرده صبا

فرودگاه بین‌المللی پیام
از شرکت‌های دانش بنیان صنعتی و فناوری واقع در منطقه ویژه اقتصادی پیام
شرکت بزرگ مادیران
شرکت تولید و تجهیز پاسارگاد
گروه تولیدی تجاری تولیدی بلووم
مجموعه گلدکیش
شرکت دانش بنیان پمپ صنعتی بین‌الملل نفت

خانه خلاق مهرتک
شرکت آنتی بیوتیک سازی ایران
شرکت دانش بنیان ابتکار تجهیز طب یکتا
شرکت کاسپین لوله طبرستان
شرکت دانش بنیان نگار خودرو
شرکت دانش بنیان دابو صنعت
شرکت سیلیکو کانه آمل

شناجگر ملی (چشمه تور ایران)
شرکت دانش بنیان بهیار صنعت سپاهان
شرکت دانش بنیان مبین صنعت توجید
خانه خلاق و نوآوری آفتاب
شرکت فولاد مبارکه اصفهان
رویداد جایزه ملی فناوری نکست

سرای نوآوری فرش ماشینی کاشان
زیست بوم فرهنگی شهر کاشان
خانه نقلی کاشان
طرح کلان فناوری رصد خانه ملی ایران

مجموع زمان برگزاری

۱۵

روز

بازدید از

۳۳

شرکت دانش بنیان و خلاق

با حضور

۱۱۷

رسانه

